

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLVII. Ч. 61. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 16-го березня 1939.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

No. 61. Jersey City, N. J., Thursday, March 16, 1939.

VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свободи“: ВЕрген 4-0837. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДАЛЬШІ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

ШКАГО. — У вівторок здавав звіт д-р Л. Мишуга зі своєї поїздки до Європи, куди їздив як делегат У. Н. Союзу для допомоги визвольним змаганням Карпатської України. Д-р Мишуга представив, що те, що діється тепер на Закарпатті, є тільки продовженням того, що сталося минулого року, коли розпадалась стара Чехословаччина. Словацькі автономісти зневірені в можливості жити в дійсно дружніх відносинах з старорежимною Прагою, змагали вже в самих початках до цілковитого зрівняння з Прагою. Вони не вірили, що й нова Прага дозволить Словацчине бути у себе правдивим господарем і мати своє військо. Те саме відчували провідні українські люди й на Карпатській Україні. Обидва краї хотіли, щоб Прага забрала собі десятки тисяч насаджених нею чеських урядовців. Обидва хотіли бути справжніми державами, а не зі своїми правами на папері, а з кермою — в Празі.

Потім говорив д-р Мишуга про ідеологію „Свободи“ як того органу, що його одержують члени У. Н. Союзу. Зокрема обговорив ширше шкідливу роботу тих часописів, осіб чи чинників, що клеймують нашу організацію, а то й українську імміграцію, як не-американську, що стоїть під чужими командами чи впливами. Напрямок „Свободи“ є постійно один і той самий: Віра у власні духові, моральні, економічні й революційні сили нашого народу як єдинокі, що доведуть наш нарід до повної свободи і своєї держави.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ДОДАТКОВИХ ФОНДІВ НА ДОПОМОГУ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт вислав до конгресу запроваджене послання з домаганням негайного збільшення фондів на допомогі роботі, щоби уряд міг докінчити фінансовий рік без відправлення людей з робіт.

Президент каже, що уряд мусить мати на що шль 150 мільонів доларів більше, себто якраз стільки, скільки конгрес не ухвалив на домагання президента. Президент каже, що на випадок, як конгрес не ухвалить цієї суми, уряд буде примушений відправити з допомогі робіт до кінця червня один і четверть мільона осіб, себто, рахуючи по 3 особи на кожного робітника, позбавити допомоги 4 мільони осіб.

Проти домагання президента повстає в конгресі сильна опозиція. Одні стоять за економію, а інші заявляють проти того, що президент домагається ухвалення цієї суми негайно: мовляв, вони хочуть уперед справу докладно розслідувати.

СЛІДСТВО В СПРАВІ МОНОПОЛІЮ.

ВАШИНГТОН. — Перед комітетом для розсліду краєвої господарки стали свідки зізнаннями, що чотири великі горівчани підприємства опанували цілою продукцією й продажком алькоголических напівків та стали диктувати скільки продукції й ціни.

Комітет береться до розсліду монополізації продукції сірки.

НОВЕ СЛІДСТВО НАД НАЦІСТИЧНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.

ВАШИНГТОН. — Члени комітету Дайеса заповідають нове слідство проти нацистичних організацій в Америці.

Кажуть, що починаю до нового слідства послужило оживлення їх діяльності, а передовсім велике недавнє віче в Нью Йорку.

БОРОНЯТЬ СЕКРЕТАРКИ ПРАШ.

ВАШИНГТОН. — Перед судовим комітетом палати послів, що розслідує обвинувачення секретарки праш Перкінс комітетом Дайеса за несправне сповнювання обов'язків і не виконання імміграційного закону, ставали свідками імміграційні урядники з західного бережжя Злучених Держав та запевняли комітет, що пані Перкінс добивалася від цих урядників скорого полагодження справи Гарія Бриджеса, провідника моряцьких робітників, котрого мали депортувати за приналежність до комуністичної партії.

ЗРІСТ ВАГИ ВЕТЕРИНАРІВ.

ІТАКА (НЮ ЙОРК). — Заряд Корнельського університету підносить зріст запотребовання ветеринарів як пораду для молоді, що шукає за директивами при виборі звания. Кажуть, що за останніх 9 років число студентів, що студіюють лікування звірят, збільшилося в двоє.

КОНЕЦЬ ЧЕХІЇ ЗВОРУШУЄ ВАШИНГТОН.

ВАШИНГТОН. — Розвал Чехословаччини прийнято тут з виразними почуваннями жалю, бо Злучені Держави причинили багато до її повстання.

Однак, американський уряд не дає в цій справі робити ніякого дипломатичного руху.

ПРОБУЮТЬ ВЕЛИТЕНСЬКИЙ ЛІТАК.

НЮ ЙОРК. — 170 осіб пробувало тут великий транс-океанський літак підприємства „Пан Америкен Ервейз“, „Сін-клі Кліпер“, що незадовго має почати правильне воєннею людей між Америкою й Європою.

Літак має 42 тонн ваги.

ОСТАННІ ВІСТІ

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗВОДЯТЬ БОРОТБУ З МАДЯРАМИ.

ХУСТ. — Українські збройні відділи зводять розпучливу боротьбу з наступаючими мадярськими відділами. По українським боці вже є коло сотні вбитих. Українська армія створена з відділів „Січи“, виносить 12,000 вояків.

НІМЦІ „НЕ ЖУРЯТЬСЯ МАДЯРАМИ“.

БЕРЛІН. — Німецькі війська дали заливають Чехію і Словацьчину. Німецький уряд проголосив протекторат над територією буйшої Чехо-Словацьчини. Представник німецького уряду в справі наїзду мадярських військ на Карпатську Україну заявив, що Німеччина „не журиться Мадярщиною“.

ЮГОСЛАВІЯ ШЛЕ ВІЙСЬКО НА МАДЯРСЬКУ ГРАНИЦЮ.

БІЛГОРОД. — Югославський уряд зарядив висилку військ на мадярську границю. Уряд побоюється, що пересування границь в Європі може зачепити й Югославію.

МУСОЛІНІ ПРО ПЕРЕСУНЕННЯ ГРАНИЦЬ.

РИМ. — На засіданні головної фашистської ради Мусоліні заявив, що пересування границь в Європі ще не закінчене. Ще будуть пороблені деякі поправки.

МОСКВА ПЕРЕСТЕРІГАЄ НІМЦІВ.

МОСКВА. — Комісар війни Ворошилов на комуністичній конгресі виголосив пересторогу на адресу німців у зв'язку з їх заміром посуватись далі на схід. Ворошилов сказав, що Совети дуже сильні і мають добру зброю.

6,500 РОБІТНИКІВ ІДЕ ДО ЕСТОНІЇ.

При кінці квітня поїде до Естонії в Польщі 6,500 рільних робітників на рільні роботи.

КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ ЗАЛИВАЮТЬ МАДЯРИ

ДЕМОНСТРАЦІЇ ГРУПИ ПОЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ ПЕРЕД МЕШКАННЯМИ РЕКТОРА БУЛЯНДИ.

Група акад. молоді у Львові орієнтації на лядовців, владила демонстрацію проти ректора львівського університету у Львові, проф. Булянди під його мешканням при вул. Баденіх. Демонстранти вибили шиб в мешканні ректора.

ЧУТКА ПРО ПРИЗД КНЯЗЯ КЕНТУ ДО ПОЛЬЩІ НЕПРАВДИВА.

Польська преса подає англійське „дементі“ у справі приїзду князя Кенту до Польщі. У спростуванні кажеться, що „в теперішньому політичному положенні кн. Кенту мусить перед виїздом дістати дозвіл свого закордонного міністерства“.

ВІДКРИЛИ НОВЕ ОЗЕРО НА ОСТРОВІ ЯПЕН.

В Голандській Новій Гвінеї на острові Япен, відкрив один детун у горах, приблизно 80 км. на північ від Міміка, 150 км. на схід від Етнабай й на захід від шпиля Кастенша у висоті 1600—1800 метрів велике озеро, що тягнеться на 15 км. Озеро окружене з усіх боків грунтами, що порослі травою. Летун обсервував на озері багато рибальських човнів з туземцями. Уже в 1935 р. антрополог д-р Більчер о держав непевні вістки про таке озеро в часі своєї виправи на Міміку.

ПРИСУД СМЕРТІ.

Апеляційний суд у Вильні розглянув справу мешканця словіського повіту Мих. Скока, засудженого окр. судом на досмертну в'язницю за вбивство конфідента поліції на партійний приказ КПЗБ. Апел. суд по розгляді справи засудив Скока на кару смерті.

БУДУЮТЬ КОСТЕЛИ НА ВОЛИНІ.

Капелян К. О. П-у в Рівному — ксьондз М. Мишка оголосив відозву в справі будови костелів на Волині. Відозва накликає допомоги будувати костели, особливо на пограниччі на Волині.

НА ВИПАДОК ВІЙНИ.

Англійські власті зладили плян, згідно з яким до 24-ох годин від початку війни для ранених буде готових в лічниці 200,000 ліжок.

КРАЇНИ — ПРОДУЦЕНТИ ЗОЛОТА.

Світова продукція золота в 1936 році представлялася ось як: СРСР 228,6 тон; Канада 115,7 тон; ЗДА 115,50 тон; Австралія 36,1 тон. Отже світова продукція золота в 1936 році була 848,45 тон. У порівнянні з пересічною річною продукцією 1911 — 15,701,8 тон золота річно.

СТІПЕНДІЯ МАРКОНІЯ.

На честь великого винахідника Марконія, що помер недавно (19. липня м. р.), устанавляють у цілім культурнім світі стипендії його імені. Ці стипендії призначені для тих, що займаються дослідями над електро-магнетними хвилями. І так, італійський уряд устанавив стипендію у висоті 130,000 лірів. Нею завідує спеціальна кураторія. Каса опадности міста Туріна устанавила стипендію в сумі 100,000 лірів.

КОНГРЕС НАРОДНОГО ТАНКУ В ШВЕЦІЇ.

1-го серпня ц. р. зачнеється III-тій Конгрес Міжнародного Танку в Штокгольмі (Швеція). Конгрес потриває шість днів. Метою конгресу є заохочення до порівняльних студій над народними танками та видвинути вартість народних танків. Підчас конгресу виголосять виклади й відбудуться дискусії.

ВІСІМ ГОДИН НА ДЕРЕВІ ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД ВОВКАМИ.

У Семигороді напали вовки, числом дев'ять, на пастуха Івана Добрикчу. Нападеному вдалося дістатися на дерево, де прив'язався ремінем. В такій позиції перебув вісім годин, а вовки весь час крутилися навколо нього. Аж селяни, що проїздили, звільнили його з критичного положення.

У ВІЛЬНІ ЗАБОРОНИЛИ СВЯТО 950-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ.

Ювілейне свято в 950-ліття хрещення України у Вильні не відбулося, бо виленьське городське староство не хотіло дати на нього дозволу. Відклик до виленьського воєводи нічого не допоміг. Православні кола, що займалися підготовкою ювілейного свята, зробили відклик до адміністраційного трибуналу. Справа тягнеться вже кілька місяців.

МАДЯРСЬКІ ВІЙСЬКА УВІЙШЛИ 20 МІЛЬ В ГЛІБИ КРАЮ. З ДРУГОГО БОКУ НАСТУПАЮТЬ РУМУНИ. НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ЗАХОПИЛИ ЧЕХІЮ І СЛОВАЧЧИНУ. ВОНИ ПРЯМУЮТЬ ДО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ. СУТИЧКИ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ З МАДЯРСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ. ПОЛЬЩА СТОПІТЬ НА ПОГОТІВЛІ НАПРУЖЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

ПРАГА. — Мадярські війська почали нагло заливати Карпатську Україну. Їх відділи захопили вже половину краю. З другого боку румунські війська почали собі заанимати український край. Вони заняли вже кількадесят сіл. Прем'єр Волошин утік на румунську сторону. В горах Карпат малярські війська натрапляють на опір організованих українських військових частин. Але той опір невеликий. З другого боку 200,000 німецької армії захопило Моравію і тепер прямує скоро в напрямку Карпатської України.

ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТІ І ПРОХАННЯ ДО ГІТЛЕРА.

ХУСТ. — Коли Словацьчина проголосила самостійність і звернулася з проханням за допомогою до Гітлера, те саме зробив уряд Карпатської України, Прем'єр Волошин звернувся за допомогою до Гітлера і до Мусоліні. Мадярський уряд зложив на руки чеського уряду ультимат, домагаючись цілковитого роззброєння українського населення, усунення українського уряду, та видачі зброї мадярам. Чеський уряд це відкинув, мотивуючи це тим, що на це не годиться карпатоукраїнський уряд. Тоді малярські війська почали окупувати територію Карпатської України.

БОРОТБІА СІЧОВИКІВ З ЧЕСЬКИМ ВІЙСЬКОМ.

ХУСТ. — В Хусті виявилась боротьба чеського війська з українською військовою організацією „Січ“. Було кількадесят осіб вбитих. Чеські війська оточили готель, в якому був німецький консул. Життя цього консула загрожено. Його дола неможливо. З цього виходить, що чеські війська в українсько-малярській конфлікті відіграли підозрілу роль.

НІМЕЧЧИНА МОБИЛІЗУЄ ВІЙСЬКА.

ВІДЕНЬ. — Німеччина почала скупчувати в давній Австрії свої військові сили. Над містом кружляє велика кількість військових літаків. Є таке загальне переконавання, що Німеччина не задовольниться підбиттям Чехії і Словації, а піде далі.

МАДЯРИ КАЖУТЬ, ЩО НІМЕЧЧИНА З НИМИ.

БУДАПЕШТ. — Представник малярського уряду заявив, що Мадярщина дістала тиху згоду німецького уряду на захоплення Карпатської України. Мадяри певні, що Німеччина не має тепер нічого проти того, щоб мадяри і поляки досягнули спільну границю.

СТАНОВИЩЕ АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Англійський уряд далі стоїть осторонь всього і заявляє, що дотепер ще не було з боку Німеччини „неспровокованого наступу“. Іншими словами, теперішній наступ німців Англія уважає спровокованим. Англійські газети стримано описують ці події, а Чеймберлін в парламенті заявив, що англійський уряд всетаки морально піддержував чехів.

СТАНОВИЩЕ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Франція стоїть на тім самім становищі, що Англія. Французи погоджуються з фактом, що центральна і східна Європа це виключно територія впливів Німеччини. Обговорюючи наступ малярів на Карпатську Україну відомий французький журналіст Пертіна говорить, що це неправдоподібно, щоб Німеччина дала згоду мадярам на захоплення Карпатської України. Німеччині потрібно того йужа землі для своєї дальшої східної експансії. А коли так, говорить Пертіна, то Мадярщина подібна до того рака, що пожирає рибу в той час, коли вже сам знайшовся в сітках рибаків.

ПОЛЬЩА РАДА І СТРЕВОЖЕНА.

ВАРШАВА. — В Польщі велике поденервування. Бо хоч Польща рада, що мадяри підсуюються до польських границь, окупуючи Карпатську Україну, та з другого боку вони відчувують, що на тому ще не кінець. Німецька сила тепер знов зросла і на чергу мусить прийти сама Польща. Польський військовий штаб концентрує на границі Карпатської України великі сили. Колиб українські націоналісти ставили довший опір мадярам, Польща готова допомогти мадярам. Та зараз в Польщі є великий страх, що може вибухнути повстання на українським землях.

ІТАЛІЯ ОБЕРЕЖНА.

РИМ. — Представник малярського уряду в Римі заявив на авіації в італійського міністра Чіана і прохав італійської помочі в затвердженні окупації Карпатської України. На це Чіано відповів, що Італія симпатизує з Мадярщиною, але основою італійської політики є згода між Німеччиною і Італією і в тому дусі буде Італія поступати.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ СОВЕТАМИ І ЯПОНІЄЮ.

ТОКІО. — В японській парламенті виявилась гостра дебата над совето-японськими відносинами у зв'язку з правом ловити рибу на советських водах. Японські послы так гостро критикували Совети, як ще ніколи передтим. З того політичні кола закінчують, що між Японією і Советами прийде скоро до конфлікту.

ЗАСУДЖЕНІ ЗА ШПИГУНСТВО.

Михайло Горін (наліво) й Гафис Салич, котрих присяжні судді в Лос Анджелесі, в Каліфорнії, признали винуватими шпигунства в користь Росії. Кожному з них грозило кара в'язниці до 42 літ.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокі числа три центи.		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На шість місяців	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число з п'ятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На шість місяців	\$1.25	Six months	\$1.25
На три місяці	\$0.75	Three months	\$0.75
В Джерсі Ситі і Загріні:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На шість місяців	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016.
4-0807.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗРІСТ НА КОЖНІЙ ДІЛЯНЦІ

Звіти урядників заповомогової організації на річному засіданні є немовби правильним переглядом сил організації, який дає членам організації відповідь на важке для них питання, як злібною є організація виконувати свої зобов'язання супроти членів.

Правда, Український Народний Союз уже давно перейшов цю стадію розвою, коли члени могли питатися, чи сповнить їх організація супроти членів те, що вона їм обіцяла. Вже від довгого ряду літ Український Народний Союз давав правильно повну заповнюваність своїм членам щодо виконання всіх своїх зобов'язань. Однак ця справа стану організації все таки повинна бути найбільше цікавою справою для кожного її члена.

Звіти головних урядників Українського Народного Союзу дають на це питання повну й вичерпуючу відповідь. Маємо передовсім факти й цифри на доказ чудового зросту фінансової сили У. Н. Союзу, котра являється одною з двох головних стовпів розвою заповомогової організації. Цього року У. Н. Союз станув на чолі всіх запігових організацій в Америці висотою оцінки своїх членських грамот, що досягнула небувалої висоти 146,6% для грамот старших членів, а 155,4% для всіх грамот, себто грамот старших членів і дітей разом.

Такий небувалий осяг могла організація здобути очевидно лише при надзвичайно вправній і чесній фінансовій господарстві. На це склалися цілий ряд відповідних кроків. Тут треба було інвестувати фонди в такі інвестиції, що дають найкращі приходи. Тут треба наглядати в кожній ролі інвестиції за тим, щоби він приносили найкращі приходи та щоби звести можливість утрати до мінімуму. Тут треба було впровадити все, що нині через депресію виходить з порядку. Треба було доглядати тисячі й одну подрабищу, коли з цього має вийти добрий загальний вислід.

Другим основним фундаментом заповомогової організації є членство. І під цим оглядом останній рік був для нашої організації добрим, а коли взяти під увагу важкі часи, то дуже добрим. Однак, тут ще є багато місця на поправу, як на це звернула увагу спеціальною відозвою контрольна комісія й як це виходить виразно з звітів виконних і головних урядників. Ці звіти показують на великий запал головного уряду У. Н. Союзу, що має своє коріння в перегляді стану організації. На цій ділянці ні самий виконний уряд ні навіть цілий головний уряд У. Н. Союзу не вліде багато, якщо з ними до праці не стануть урядники підлеглих відділів та загальні члени, ті всі муравлині, буденні робітники, що все, часто непомінені й непризнані, працюють невпинно для дорогої собі організації, для свого Батька-Союзу. Нині У. Н. Союз уже скріпився на стільки, що ця праця дістає певну нагороду. Головний передсідник каже, що таких робітників-працівників було триста. Це багато. Але їх може бути вдесятеро більше. Тоді вислід їх праці буде більший на сто разів. Такої праці нам треба!

ПІСЛЯ КАРПАТО-УКРАЇНСЬКИХ ВИБОРІВ

(Лист з Праги).

Минули вибори — плебісцит на Карпатській Україні. Були й між своїми, а ще більше між чужими такі „Томи невірні“, котрі проповідували, що карпатським українцям ще далеко до свідомості національної і що на виборах ледве чи наберуть українці й половиною голосів. Ці сумніви і проповідь розвіялися, як дим, від одностайного здвигу нашого народу. Це був революційний чин. Хоч у формі безкровної, спокійної, з додержанням усіх правил законності!

Один мудрий чоловік назвав революцію „льокомотивом історії“. Українському народові на Карпатах треба було аж трьох революцій, щоб наші стали твердо на власні ноги. Перша була революція 1848 року. Маса українського народу — селянство — хотіла і землі і волі, але не знайшлося тоді провідників, котрі могли показати правильний шлях народові до визволення. Адольф Добрянський та Олександр Духнович, захоплені однозвучністю слова „руський“ і „русский“, поклали всі надії на царя московського. З Москви ждали визволення, а про організацію власних сил думали мало. Їм здавалося, що досить того, щоб наш народ не спав. „Підкарпатські русини, оставте свій глибокий сон“, писав Духнович у віршах, що були проголошені московцями за національний гімн Закарпаття. Поляки в своїм гімні кликали — „марш, марш Дюбровський“, українці на схід від Карпат співали — „душу й тіло ми положим“, а тут — в Прип'єв, Ужгороді і в Хусті було досить „не спати“.

Надії на „білого царя“ завели Російська армія задушила малярську революцію 1843 року, але панування чужої малярської шляхти над нашим народом лишилося непопущено. Сини і внуки тих, що кликали „підкарпатських русинів“ оставили сон, самі упившись малярського червоного вина, пошули і забули за свій рід і нарід. Після невдалої революції 1848 року карпатське москвофільство поволі перетворилося на малярство.

„Але сталося друге свято...“ Прийшов рік 1918, руйна Австро-Угорщини і правдиве пробудження наших карпатських українців до вільного життя. В повоенному хаосі не встояла велика українська держава над Дніпром і Дністром, тож чи дивно, що й Україна Закарпатська не могла в той час оборонитися сама

продажу. Кудеяр заявив, що дозволяє мужикам на свята, весілля і хрестини брати з двора свого напикти і самим варити брагу, буде для них ласкавий, але щоби і вони не лінувалися робити та були послушні. Мужики дивилися на нього з коса. Одно це, що він був новий дідич, і який би він і прийшов — усе однаково, вони дивилися би на нового вояку, а Кудеяр з першого вояки не дуже то й міг подивитися. Його навислі брови, постійно суворий погляд, грубі губи, немов не надаються до сміху, грубі черти лиця, тріскітний голос, — все вказувало, що з тим чоловіком не легка справа; їх поражає навіть спосіб говоріння Кудеяра і його жінки; мужики догадувалися, що ті пани звідкись здалека, не тутешні, отже і порядки у них не будуть такі. Дідич наш покійний — говорив — царство йому небесне, наш був, а цей щось то не так!

Кудеяр взявся за роботу, підняв мужиків рубати ліс, різати матеріял; зачався будувати. Сам дідич взяв за сокиру, і як зачав рубати, як стали від його ударів падати столітні дерева, то мужики аж губи

нового темна нашого життя, там все тишили себе думкою, що вдасться врятувати „русинський напрям“, такий покірний і послушний тим, хто може заплатити. Між іншим, метою подорожі ген. Прхали на Карпатську Україну було, щоб знайти підпору для чеських впливів. Сталося навпаки! В призначенні Прхали Карпатська Україна відчула замах на свої права і рішучо поставилася проти вмишування Праги у свої внутрішні справи. Це була найліпша агітація на виборах до союму, вона й мертвого збудила до акції. Якщо вибори мали б дати 85 відсотків Українському Націо-

нальному Обеднанню, то завдяки Прхалі ми маємо майже 100 відсотків...
Вибори за нами. Перед нами велика праця. Маємо зробити з Карпатської України зразкову модерну державу. Це завдання — діло честі цілої соборної України, особливо в еміграції суціль, в Європі і за океаном. Влада Карпатської України кличе нас, щоб ми були не тільки патріотами до глибини душі, але й до „глибини кишені“. Карпатська Україна здала свій історичний іспит. Прийшла черга до всіх інших українців. Чи чуєте гомін з зелених Карпат?

П. Д.

ГАЛИЦЬКІ ЛЕМКИ

Велика українська земля! А тому, що вона велика, то не всі наші люди мають зовсім однакову мову, одягу, не всі однакові звичаї. Інакша говірка (діалект) наших людей коло Львова, інакша коло Косова або на Буковині, інакша на Поділлі, інакше в горах коло Санча, а інакше на Наддніпрянщині. Інакша подільська хата, інакша в бойків у стрийських горах, інакша в гуцулів, а знову інакша у лемків. І звичай інакші мають на Поділлі, інакші на Буковині, і т. д., напр. при заручинах, при весілліх тут такі пісні, там замілю-дві вже знову інакші. А всеж ми всі українці це одна родина, ми собі рідні брати, бо ми всі діти одної великої матері України.

На південно-західній полосі Галичини живе ядерний нарід, привязаний твердо до віри й обрядів своїх предків, якого говоріть чимало ріжніть від інших говорів Галичини. Те українське плем'я це лемки або лемчакі. Живуть вони в повітах ліським, сянківським, короснянським, горлицьким, грибівським, ясинським і новосанським. Є їх 260 тисяч душ, приблизно 300 осель. Назву „лемки“ одержали від слова „лем“, що подекуди звучить теж „лен“, а навіть „нем“. Слово це відповідає слову „лише“, „тільки“, словацькому „лен“, чеському „ен“, польському „ено“.

В Галичині назва „лемки“ була першою прозвикою, що вийшла вперше мабуть від суміжних бойків. Оба ті українські племена взаємно перетворювалися: бойки звали своїх сусідів від слова „лем“ — лемками, а лемки своїх же сусідів від слова „бойке“ — бойками. Тому до лемки і бойки це й до недавня нерозуміння від сусідів ті прозвіски і від тих назв відпекувалися. Коли було лемка поспитати: „Ви лемки?“, то він відповідав очевидно ображений, з неохотою: „Ми руснаки, маме я-зик викладний; лемки то може-де далі, там меже бойки“. Тепер у лемки і бойки не стидяться свого племена, однак рішучо заявляють, що вони українці. Таке траплялося часто полякам, які напр. проїздили в околиці Сколя на вакації і переконували тамошніх бойків, що вони бойки, а бойки це польське, гуральське плем'я. Тоді бойки відповідали: „Ні, ми українці, тут усяди живуть лише українці“.

В Карпатській Україні живуть також лемки, яких зовуть „лемками“ або „лишакми“, однак вони загально зовуть себе українцями. Говір галицьких лемків і тих, що живуть у Карпатській Україні, виказує великий вплив словацької мови. Коли порівняємо мову галицьких лемків і тих із Карпатської України, то бачимо, що оба ті говори це лише відмінні того самого говора. Поодинокі слова або місцеве вживані форми тут не рішають нічого. Бо відомо, що передовсім гірські говори

визначаються великою ріжнотністю. Дрібні мовні ріжніть трапляються навіть у ріжних частинах того самого села, або в місцевостях близько себе положених. Так напр. кажуть у селі Смереківці: „о-ва-ва“, а зараз за лісом „у-у-у-у“ (себто „овець“), у Волі Нижній кажуть: „гуркають“, „а-й-це“, „Гайна“, „Ваньо“, а в Волі Нижній: „гуркають“, „ейце“, „Ганя“, „Іван“.

В лемківській мові задержалося чимало старинних слів, як напр. „вопити“ — кричати, „вередний“, (шкідливий), „отроча“, „отрочатко“ (дитина), „чадо“, „чад-ко“ (дитина).

В одній пісні стрічаємо давнє, гарне, староруське слово „тальник“. І так у Мохначі Нижній весільники приїжджаючи по молоду, яку мають відвести до хижі (хати) молодого, співають:

А ми гості з Шавника,
Пришли ми ту по тальника,
Не підемо, не підемо,
Токаль (поки) ми го не
возмемо.

Тут словом „тальник“ жартиливо названа молода. У старословянським „таль“ і „тальник“ значить „закладний“, „заставний“. Слово „таль“ є і в староруським. І так читаємо в Нестора: „А граждане реша шодоще к печенігом: поимете к себѣ таль наш, а ви поидете до десяти муж в град, да видите, что ся діет в граді нашем. Печезі же ради бивше, мянше, яко предати ся хотят, поаша в них талі, а самі ізбраша лучша мужа і послаша в град, да разглядають в граді, что ся діет“. Тут треба згадати лемківські слова, як старі щиро українські: „скіри“ замість уживаного в нас загально слова „чоботи“ (що як лінгвісти доказують, походить із перської мови), „сипа-нець“, замість шпихлір (німецьке Шпайхер), „вигляд“ або „облак“, замість вікно, „гусль, гусля, гуслі“ зам. скрипка, „густі“ — грати (на скрипці), „гулак“ зам. музика (ний), „четирдесят, чотирдесят“ замість сорок (грецьке „тесараконта“) і ін.

Хоч лемки живуть уже на окраїнах українських земель і сусідують із мазурами, словаками та мадярами, зберегли вони українського духа і любов до всього, що рідне ще ліпше ніж деінде. Лемко любить свою землю, привязати до неї, а покидає її лише в крайній нужді, щоб дододитися.

Із лемківських весільних пісень бачимо, що вони колись були багатим народом і тепер ще люблять вони дуже, головно жінки, показатися в неділю чи свято в гарній одежі, а найбільше ціниться у жінок лисяча шуба (кожух). Ось весільна пісня:

(При плетенні вінця).

Встала Мариса рано,
Ще раніше як свитало;
Почалася журити,
Же ніт з чого вінці вити.
Прішел к ній Василько ей,

Не журися, Марисенько,
Мам я таларок битий,
Куплю віночок битий.
Ой мам я і червений
Куплю вінок зелений
Такий він буде красний
Як місяченько ясний,
Такі на ній листочки
Як на небі зізвездочки.

(Коли вибираються з невістою до дому молодого).

Збирайся Марисю з нами,
Бер шубоньки з лисами,
Корсетик вибаваний,
Кабатик з галонами,
А запасочка шленська,
Ти, мамонько, не фикай,
Лем ладнонько напихай.
А ти, тату, не плач,
Лем вивожай рогаці,
І коровички країні
Што визирають зо стайні.

(Коли молоду завяжуть хусткою).

Шолкови ниченички
А яворове бердо
Дай же нам Боженьку
Повязати Марисю твердо.

Лемківські села лежать у долинах над потоками, вони густо забудовані, тому часто подобають на малі містечка, як напр. Лабова, Фльоринка, Руське Усте.

Тепер лемки збідніли, тому їм нутро хати (хижі) вбоге: під стіною, напроти входу, стіл, звичайний, на високих ногах, здовж стін лави. Праворуч від входу під із припечком і лавкою з боку. В куті при печі вбоге ліжко. На стіні між ліжком і печею мисник, над печею „гряд“, себто два дрючки, завішені поземо, а на них сушиться одежа, прядиво, дрібні шпідки для розпалювання. Часом є у хаті скриня.

До недавня носили лемки одежу домашнього виробу. Тепер чимраз більше носять міську тандиту. На ноги вбрав лемко „скіри“ (чоботи) або постолі, надягав „ногавки“ (штани) або „холошні“ (вовняні білі штани), на сорочку вдягав „буршляк“ (камізолу), а на це „куртак“ або „чуганю“. Чуганя, що тепер є рідкістю це довга опанча з великим ковніром, закінченим вовняними торочками, що сягали поза коліна. Рукави чугані служили замість кишеней. Чуганю носили наопаши, лише завязували під шиєю. Жіночий одяг був теж дуже цікавий. „Оплічка“ (сорочка) або „оплітка“, звичайно на раменах трошки вишита, „кабат“ (спідниця) або „фярбанка“ чи пак „друкованка“. Спідниця та запаски прикрашували звичайно нашивками зі стязком. На сорочку надягали корсет, волосся звивали в „хмилу“ і накривали „фаселіком“ (купованою шестиною). Дівчата носили для прикраси на шні „кривульки“ (гердани).

Лемківська земля дуже вбога, сама не може дати прожитку. Тому попри працю на ріллі заробляв лемко давніше випасом худоби, при рубанні дерев, при копанні нафти і т. д. Велику поміч мали лемки із сезонних робіт. У живня (на долах) і в Америці: Тепер тих зарібків нема. Лемківський „хліб“ — це „адзімка“, вівсяна паляниця, великий писк — це хліб із житньої „муки“ з домішкою пшеничної, меленої на жорнах.

Важкі життєві відносини не зломали лемка, бо він твердої волі, привязаний до свого. Ні смерті, ні муки за часів малярських наїздів його не змінили. Тепер лемки чимраз свідоміші, як сказано вже, вони ще люблять вони дуже, головно жінки, показатися в неділю чи свято в гарній одежі, а найбільше ціниться у жінок лисяча шуба (кожух). Ось весільна пісня:

• 3 ДНЯ •

„НЕМА НАС“

Відома американська журналістка Ен МекКормик, що перебуває тепер у Львові і з'являється в статті до „Нью-Йорк Таймсу“, пише в згаданій газеті з 11. березня, що в Польщі вона мала нагоду говорити з одним польським професором і той переконував її годинами, що українців нема. Вона дослівно пише: „Один вчений професор університету витратив ціле попілудне, переконуючи мене терпеливо, що українці не є ніякою расою, чи окремим народом, так само як не є ним мешканці Тексасу. Україна, говорив він, означає „нічий край“, а українці є тільки родовою назвою для тих, що в часі східно-західної і західно-східної історичної мандрівки там поспішили“.

ЧИ ВІРІТЬ В ЦЕ МЕК-КОРМІК?

Зрозуміло, що з тих запевнень польського „вченого“ американка сміється. Вона за разом додає: „Але закарлючка полягає у тому, що шонайменше шість мільйонів польських громадян уважають себе українцями“. А далі вона говорить про взаємну ненависть поляків і українців. „Поляк не купує в українським склепі, і не йде за порадою до українського лікаря. Поляки й українці не відвідують себе взаємно, та не сідають поруч в одних і тих самих каварнях. Коли женяться між собою, їх подружжя часто розколюються. Антагонізм такий сильний, що він перемагає родинні вузли. Останнього листопаду в часі дводенної боротьби по вулицях Львова, вбивано вікна по домах, нищено майно і чимало крові пролито“.

А ПОЛЯКИ НЕ ВІРЯТЬ, ЩО МИ Є.

Всі ці речі пізнала американка за пару днів свого побуту в Польщі. А поляки, які живуть там від віків і обсервують ці справи безпосередньо, такі не можуть нас доглядати і кажуть, що нас нема. Біденький професор аж ціле попілудне стратив, щоб переконати в цьому ще й американку.

Цей польський професор це не відорваний собі якийсь тихомішник. В той спосіб думає величезна більшість польської нації. Величезна більшість польської нації хворіє на ту сліпоту і є свято переконана, що нас нема. Чи можна з такими вродженими сліпотами дискутувати на розум? Чи можна їм говорити, що дана річ повинна виглядати інакше, коли вони взагалі тої речі не бачать?

ПРИГОДА ОДНОГО АМЕРИКАНСЬКОГО УКРАЇНЦЯ.

Один американський українці, що відвідував рідний край, розказував таку історію: В часі переїзду через Польщу він зустрівся в поїзді з одним поляком, що також переконував його, що українців нема, не знаючи, що той американець є сам українцем. На аргументи поляка українці відповідав, що всетаки є українська література, українська мова, українські організації. На це поляк відповідав, що це все є польського походження, бо українці не є ніяка нація, тільки польське збунтоване племя.

Тоді американець нагадав полякови, що всетаки те „племя“ мало в давнині свою власну державу, а також двадцять кілька літ тому звелось поляками криваву війну за свою самостійність. „Кожний чоловік є тим, чим себе сам внутрі уважає“, говорив аме-

риканець. На те поляк запевняв, що українці самі не уважають себе окремим народом і тому як окремий нарід вони на світі таки не існують. Тепер американець ужив останнього аргументу і сказав: „Алеж пане, як нема українців, коли я сам українці і бачите, що я є“.

В першій хвилині це збентежило поляка, а по хвилині він заявив: „Вам так здається, що ви українці, але ви ним фактично не є і в своїм серці певно себе за такого не уважаєте“.

Це вичерпало терпеливість нашого американця і він з цілої сили вдарив поляка по обличчю.

В СУДІ.

Справа опинилась в суді. Американський українці оборонявся так: „Пошкодований мені закидає, що я вдарив його по обличчю і через те наніс йому шкоду, а навіть, як він запевняє, вбив дві зуби. Хоч є свідки, що справді так було, то проте на основі слів пошкодованого я докажу, що я невинуватий“.

Далі він почав ставити пошкодованому питання: „Чи пригадуєте собі нашу дискусію? Ви наводили багато доказів, що українців нема. Я твердив, що є. Накінцець я поставив себе як доказ, що я українці, і я є. Ви далі запевняли, що українців нема. Значить і мене нема. А коли мене нема, то як я міг завдати вам удар? А також, як суд може судити когось, що його зовсім нема та який не існує? Запевняю високий суд, що ціла та розправа зо мною це ніщо інше, тільки примара. Мене тут нема, а ви судите лише привид“.

Але той аргумент, хоч був дуже влучний, таки не врятував українця і його засудили. В тому випадку поляки таки не йняли віри, що українці це лиш привид. Не повірив у це суддя, а тимменше повірив той поляк, що втратив два зуби.

Так виглядає, що це одиничний шлях, яким можна переконати, що українці таки на світі є і хочуть жити власним життям.

3 РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ВАЛІНГФОРД, КОН.

Збори Союзового Комітету.

Збори комітету Союзового Дня, котрі відбулись 10. марта, порішили, щоб виробити 1000 штук вступних тікетів, котрі мають бути розділені по відділах відповідно до числа членів. Належність за них має бути звернена на означений час до комітету. Ухвалено замовити 500 штук ювілейних пінів 45-літнього існування У. Н. Союзу.

Програму Союзового Дня має виробити на наступних зборах, котрі відбудуться 31. марта в Нью-Гейвені, Кон. На ті збори повинні явитись ті комітети, котрі до цього призначені.

За минулий тиждень в приєднуванні нових членів найкраще працювали члени відділу 421, бо приєднав 8 нових членів. Цей відділ має красну будучність, як тільки схочуть надалі в згоді працювати. Прочі відділи беруться за союзову сорок п'ять-літню компанію приєднування нових членів. Від 387. скликає в тій справі союзові збори на початок квітня, на котрих буде промовляти організатор А. Маланчук. Пожаданим було би, щоби й прочі відділи віджили свою роботу, щоб і наш стейт не лишався позаду інших.

А. Маланчук, організатор.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

УКРАЇНСЬКА ДОКУМЕНТАЛЬНА ФІЛЬМА — „УКРАЇНА В ОГНІ“

Українська суспільність в Америці й Канаді буде мати нагоду побачити цікаву й документальну фільму п. н. „Україна в огні“, яка появилася як перша продукція „Українського Фільмового Мистецтва“ в Хусті. Про це, що наша суспільність в Америці й Канаді знала тільки з преси та листів своїх рідних, буде мати нагоду поглянути власними очима.

„Україна в огні“ — це не якась етнографічна картина чи романтична фабула, але це документальні дані про поодинокі моменти життя й боротьби українського народу за своє політичне й національне визволення!

Знімки до цієї фільми пороблені оригінально, цебто на українських землях, й тому ця документальна фільма буде правдиво й дійсно представляти життя українського народу.

Ділиться „Україна в огні“ на три основні частини, які творять немов би нерозлучну цілість.

Частина перша — Західна Україна — представляє різні фази розвою та буття українського народу під польським займанством. Маємо тут чудові краєвиди з Гуцульщини, та життя цієї незломної частини української нації, що ослала в зелені Карпати. Побачимо також чудові картини нашого Покуття (Дністер) та кооперативний рух і народні звичаї українців (весілля, і інше).

Вкінці, найважливішою частиною є саме Львів, український Львів, по відомих польських дикунських виступах в листопаді та грудні 1938 р. Ці документи, як порозбивали українські інституції, жалюиво побиті ляхською поліцією українські студенти, робітники та відома вже українській публіці в Америці й Канаді пані І. Блажесевич. Все це являється одним актом обвинувачення Польщі, яка за це все мусить колись понести належну відповідальність.

Друга частина фільми — Ротердамська трагедія — представляє, на основі зібраних документів та матеріалів, одну з найбільш болючих дат історії українського народу. Зимнокривне вбивство улюбленого Вождя українського народу сп. п. полк. Е. Коновальця, порушило до глибини всю соборну українську націю, тому й висвітлювання тих місць, де в останнє ступала нога того, що вів цілу Україну до визволення, буде непацех живою пригадкою, оцєю Великої Людини, що оставила за собою могутній міт — боротьба за визволення української нації!

Третя частина фільми „Україна в огні“ — це — Карпатська Україна, яка творить непацех щасливе закінчення тих перших двох частин. Бо представляє нам Карпатську Україну образень збільшеної боляй в частині найбільш забутої частини соборної української землі. Побачимо на картині столицю Карпатської України — Хуст, його лишні гори й околиці, поодиноких представників влади, як д-ро Августина Волошина, мін. Ю. Рєваня, секретаря прем'єра І. Рєвача, уніформованих січовиків „Карпатської Січі“, даліше навіть такі сцени, як наслідки діяльності польських терористів, і інше.

Все це — правдиві знімки, зняті на місцях. Тому то фільма „Україна в огні“ буде дорогоцінним документом про те, що діється на наших землях, що робить наш нарід, та як поводить з ним його вічний ворог-окупант.

Замітне це, що фільма „Україна в огні“ — буде майже в цілості кольорова, тимто

ЦІКАВЕ ЧИТАННЯ

Ф. АЛЯХОВІЧ: 7 ЛІТ НА СОЛОВАХ. Цей опис справжнього „пекла на землі“ опертий на особисті спогади з побуту автора на Соловках, куди його заслала московський більшовицький уряд. Автор по національності білорус, а його спогади, перекладені українською мовою, дають правдивий образ жорстокого знущання більшовицького уряду над своїми жертвами. 168 сторін. З передмовою про автора. Гарна окладка рис. Гордієвського. Портрет автора. Видавня „Діал“ у Львові. \$.50

ІВАН ФІЛИПЧАК: БРАТНЯ ЛЮБОВ (кріпша від камінних стін). Повість з життя загальної шляхти з початку XX віку. Автор, відомий з цілої низки історичних повістей, малює цікаві зичай ходячої шляхти на тлі національної боротьби між українцями й поляками. 230 сторін. З пінеткою. Накладом Філіп „Прогресс“ в Самборі. \$.75

ІВАН ФІЛИПЧАК: БУДІВНИЧИЙ ДЕРЖАВИ. Історична повість з XII віку. О. Роман Лукань у передмові про життя й творчості автора на вступі цієї книжки підкреслює, що це одна з рідких повістей про княжі часи. Таєм великої частини державницьких заходів українських князів, описаних у цій повісті, є Лемківщина. Наклад „Прогресс“ в Самборі. Ст. 164. \$.70

МАРКО ВОВЧОК: КОЗАЦЬКА ДОЧКА (МАРУСЯ). Автор — всім давно відома українська письменниця Марія з Вілнських Марковичева. Та сама, котру Шевченко вважав за найкращого знання української мови. Це вже десяте видання тої самої „Марусі“, бо за цю є вічний попит. І то не лише в Україні, але й на чужині, де її признали настільки цікавою, що її перекладали на французьку, німецьку, італійську й інші мови. Зовступом Теофіла Коструби. 164 сторін. \$.50

ВОЛОДИМИР БІРЧАК: ПРОТИ ЗАКОНУ. Повість на тлі подій XII віку. У передмові самий автор говорить про себе, чому він взявся писати історичні повісті та як це він їх пише, а потім Л. Негрицький розкладає провідну думку цієї повісті. Події повісті розгортаються в Галич, Чесинісах (сьогоднішнім Єзуполі), Колуші (сьогоднішнім Калущі) і інших містах Галичини, але часами перекочуються аж у далекі Мадярщину й Ракушину (Австрію). З гарною кольоровою окладкою рисунку Едварда Козака. Видавня Івана Тиктора. 127 сторін. \$.50

ФЕДІР ЗАРЕВИЧ: ХЛОПСЬКА ДИТИНА. Повість з передмовою часу, „весни народів“ і скасування панщини в Галичині. Герой повісті — кріпак, що завдяки добрим людям добуває собі освіту й стає адвокатом, але по дорозі до щастя мусить боротися не лише з ворожею чужою шляхетською верствою, але й з пересудами селянських дітей з боку власної інтелігенції. Автор самий жив у тих часах і пише про обставини, які знає з власного досвіду. Обгортка рисунку Митрона Левницького. Ціна \$.50

Замовляйте в книгарні Свободи: „СВОБОДА“ 81-83 GRAND ST. (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

А. Л., Вебстер, Масс. — Цінімо вашу щирі думку. Та іноді треба порушити болючу справу, навіть коли хвилює вона ще більший біль заважає. Шлях до поступу промощують ясні, виразні, високі ідеї. Як ми можемо промощувати шлях до поступу нашого народу, коли не будемо прямо вати до кристалізації тих ідей, що пуртують в нашій суспільності? Завданням нашої дискусії не є за всяку ціну переконати когось, що ми є праві, тільки заставити його виразно висказати свої переконання. Відмінність переконань не шкодить суспільному розвою; так, як неясність і туманність тих переконань. Коли хтось хоче належати до II. Інтернаціоналу і голосити його ідеологію — хай виразно це скаже і не ховається під „націоналізм“. Також хай свою пацифістичну науку не підтягає під назву „революційності“, а свій матеріалістичний світогляд не називає „ідеалізмом“.

Правда, що наш широкий загальне деколи на дискусії реагує занадто нервово. Та в нинішню пору ми мусимо тримати нерви на узви і таки дискутувати та доходити до самого ядра справи. Краще перед все передискутувати і знайти найліпший вихід, ніж опісля обвинувачувати себе взаємно, або жалувати: „чому ми так не зробили?“

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ДУХОВЕНСТВА В ДАВНІЙ ПОЛЬЩІ

Не багато краща була доля українського духовенства в давній Польщі, як доля селян-кріпаків. Свідчить про це універсал короля Івана Казимира, даний в обози під Краковом 1657. р. Читаємо там: „Часті і жалісні до нас суплїки доходять від духовенства грецької релігії владцтва перемиського, сянїцького та самбірського, що їх громадяни так самі як і при помочи своїх слуг і урядників до чинитьб, невольничих робіт, фір, підвод, чиншів, які не обовязують духовного стану, приневолюють, священників до ношення ключів від пивниць, спіжарень силують і інші підліші обслуги робити кажуть, забороняють їм релаяції до свого єпископату, послуху своїм єпископам віддавати не кажуть, до юрисдикції своєї їх притягають, до веж і вязниць саджають, наслідком чого занедбання адміністрації Тайн із великою шкодою спасення душ християнських мусить діятися. Тим опресіям хочемо протиділати, щоб ви такі і тим подібні кривди та безправства згаданому духовенству перестали чинити“.

На жагання єпископа львівського, галицького, Камянець-подільського й унівського архимандрита видав той король 17. червня 1659. р. дилльом, рівнозвучний з повище наведеним.

Для повного зuboжіння світського українського духовенства видали за Жигмонта III. конституцію в 1607. р. парохіяльні грунти влучувано до двірських ланів, а священникові приділювали поля тільки, що й кожному хліборобові. На основі тієїж конституції дозволили колятарам ділити парохії, себто творено тільки парохій, кілька було присілок, та робили це не для хвали божої, бо будували в таких присілках такі нуждені „церкви“, в яких могло поміститися найвище кільканадцять вірних. Зате при кожній навіть найменшій парохії мусіла бути з приказу влади коршма, а арендарям коршем віддано рівночасно наче поліційний нагляд над місцевими парохіями. Писав про це сам польський історик Бродович у книжці „Відок пишмоци“ (том I. стор. 63—64). На безосновні доноси, переваж-

БЕЗ ОГЛЯДУ НА ЦІНУ

КРАЩОТ ГОРІВКИ НЕМА В НІЯКІЙ ФЛЯЩІ

ВІД 1823

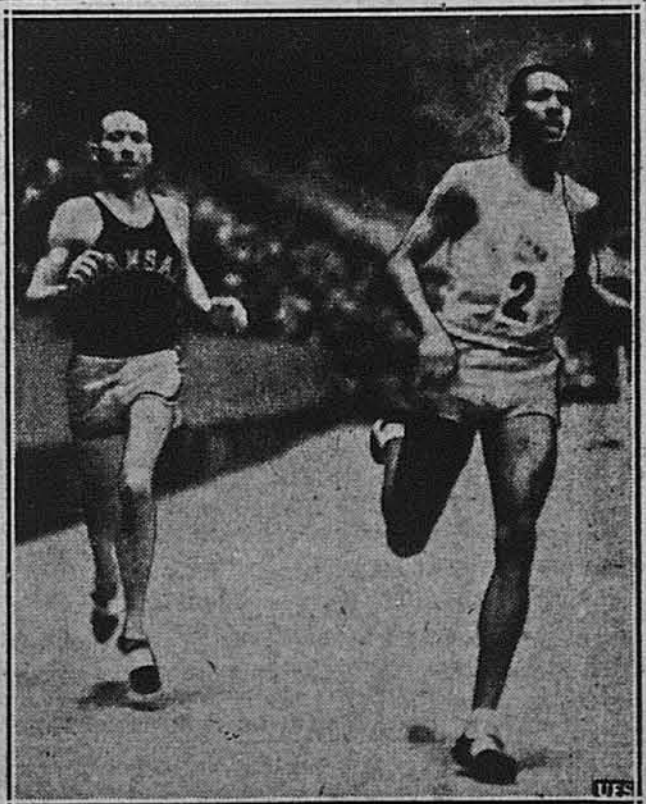

WILSON'S BLENDED WHISKY

WILSON DISTILLING CO. INC. NEW YORK, N. Y.

но жидівські, увязнили багато священників на Волині та Поділлі, одні з них внаслідок мук погинули по вязницях, інших покарали смертю, хоч пізніше виявилось, що всі вони були невинні (Бродович, том I. стор 84). Про наставлений польською владою поліційний жидівський нагляд над українськими священниками свідчить от хочби такий факт:

У долиньскім старостві жид Шая вкїнув до вязниці пароха Надієва, Іліяша. Як звивали пароха до хорого, дозволяли йому йти, одначе в кайданах на ногах (Акти городські галицькі, том 132. стор. 426—466). Оподаткували навіть христині і шлюбів, а польська шляхта, винаймаючи свої добра жидам-арендараторам, винаймала їх разом із поборами від христин і шлюбів. В 1764. році видали в Польщі конституцію „конвокаційну“ про „поповичів“, яка постановляла, що сини українських священників, які до міських цехів не належали (та відомо, що українців до міських цехів не приймали) були обовязані до чинитьб підданчих своїм колятарам так як і звичайні паншизняні селяни. Такою „коншєю духовенство також і католицьке, польській шляхті в підданство нарівні зі селянами.

НАЙКРАЩІ БІГУНИ СВІТУ.

На перегонах на гімнастичнім полі Ліцарів Колумба Борікен перебіг Конінггема й поламав світові рекорди в бігу. Він перебіг 1,000 ярдів за 2 мінуту.

ЗБОРИ ВІДПІДІВ У. Н. СОЮЗУ

БРОНКС, Н. Я. Квартальні збори Тов. Любова, від 288, відбулися 17. марта, в 8. годині вечора, під № 1013 1ст Трімонт Ек. Проситись всіх членів і членкинь прийти на збори, бо є багато важких справ до рішення. Тому мусять бути всі членів і членкинь присутні на цих зборах, бо урядники самі справи не можуть рішати. Довгуючих проситись вирішати всі загалом місячні збори, щоб не наразитись на суспензу. — М. Федосик, предс.; П. Сидор, секр.; В. Швед, кас.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Квартальні збори Сестр. Любова, від 37, відбулися в п'ятницю, 17. березня, в годині 7:30 вечора, в У. Н. Домі. На порядку денного: справляння контр. комісії. Будуть важкі справи до вирішення. Притягаються нових членів без вступного. Довгуючі кожен мають вирішити свій довг, бо будуть суспензовані. Проситись всіх членів прийти на означений час. — Анна Потрапична, предс.; А. Огар, кас.; Е. Кардаш, секр.

ТАВНІОН, МАСС. Квартальні збори Тов. Ім. Тараса Шевченка, від 122, відбулися в неділю, 19. марта, в годині 2. пополудні, в галі товариств, 14 Маріе Аге. Таунтон, Масс. На цей мітинг повинні явитись всі членів і членкинь, бо є багато важких справ до вирішення. Довгуючі кожен мають вирішити свій довг. Не явившись членів буде покращений грошова на підставі статута У. Н. Союзу. — Микола Семен, пр. А. Сидор, предс.; М. Кароль, секр.

ГЕВІЗЕТОН, ПА. Завтрашні збори Тов. Ім. Тараса Шевченка, від 122, відбулися в неділю, 19. березня, в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі. Проситись всіх членів прийти на збори, бо є багато важких справ до вирішення. Довгуючі кожен мають вирішити свій довг. — В. Шпунда, предс.; М. Пеліака, кас.; О. Костюк, секр.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Ім. Тараса Шевченка, від 170, відбулися в неділю, 19. березня, в годині 6. вечора, в Укр. Нар. Домі, 181-183 Філт ул. На ці збори обов'язково кожного відділового урядника і члена прийти, бо є важкі справи до вирішення. Нашо відділової уряд сам не може рішати до так важких справ, а вирішувати більшість присутних членів. Притягаємо декотрим членам, щоб вирішити свої загалом вкладки до У. Н. Союзу і до Тов. Сні, бо в противнім разі такі членів будуть суспензовані. Рішати притягаємо родичам, щоб платили вкладки за свої діти до У. Н. Союзу, бо декотрі вже і приєднали, що їх діти належать до У. Н. Союзу. — Т. Наконечний, фін. секр.; 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

АЛЕНТАВН, ПА. Місячні збори Тов. Ім. Тараса Шевченка, від 147, відбулися в неділю, 19. марта, на галі парохіальній, 803 Фронт стр. в 2. годині пополудні. Просимо членів прийти на означений час. Також повідомляємо тих родичів, що їх діти є в дитячій департаменті, а багато скінчених 16 літ, можуть їх вже переплатити до старших, та тимчасово є менша вкладка за них платити і з того мають велику користь родичі, поки платять за свої діти, і велика користь дітям, як зачнуть самі за себе платити. Молодіж, що не є членами У. Н. Союзу, має так само нагоду вписатися в членів по скінченню 16 літ. Дітей приймаємо від першого року до 16. Приймаємо родичам, що У. Н. Союз має 16-літній едвалмент поліс і рішати інші і заложити нас лише, якщо хотіли котрі асерувацій компанії. Потраймо самі себе, і з того користі українській загал. Видимо самі з часопису, скільки то грошей так і морально докладає праці У. Н. С. для українських справ. Тому всі один повинні належати до такої організації і бути з того гордіями! — П. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Квартальні збори Тов. Ім. Богдана Хмельницького, від 137, відбулися в неділю, 19. березня, в 2. годині пополудні, в галі парохіальній. Обов'язком кожного члена бути на цих зборах, бо маємо багато справ до вирішення. Напоминається довгуючих членів вирішити свої загалом вкладки. — Уряд.

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Тов. Ім. Кирила й Методія, від 86, відбулися в неділю, 19. березня, зараз по Св. Божий, де звичайно. Тому, що на денний порядок є кілька дуже важких справ до вирішення, уряд просить тих всіх, що інтересуються відділовими справами, щоб кожен на ці збори явився на означений час. — Уряд.

КІВЛЕНД, О. Мітинг Культурного Товариства Ім. Тараса Шевченка, від 291, буде в неділю, 19. марта, в годині 12. аполудне, зараз по Св. Божий. Кожний член і членкиня повинні явитись і принести свої вкладки місячні, щоб заощадити часу і коштів колекти по домах, через що також не можна наче вислати роз'єду до У. Н. С. Мітинг буде в У. Н. Домі, як звичайно, на другий поверх. На рік 1939. з'явилися такі урядники: Стефан Кани, предс.; М. Я. Шкоцька і Юлія Пеліака, заст. предс.; Михайло Пеліака, кас.; Георгій Маричак, заст. кас.; Теодор Грішай, фін. секр.; Ольга Бачинська, заст. секр.; Теодор Сорока, Михайло Ярош, Михайло Лазука і Софія Пеліака, контролери; Михайло Мадей і Пеліако Тимочко, опікуни хорів. — С. Кани, предс.; М. Пеліака, кас.; Т. Грішай, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Мітинг Тов. Запорозька Січ, від 342, відбувся в неділю, 19. березня, в 2. годині пополудні, в церкві галі. при Рузвельт Еве. Кожний член повинен прийти на збори і вирішити свої вкладки до Товариства і до У. Н. Союзу. — А. Скопичев, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ПЕРТ АМБОВ, Н. ДЖ. Мітинг Тов. О. Николія, від 104, відбувся в неділю, 19. марта, в годині 3. пополудні, в Народнім Домі. Проситись всіх членів прийти на цей мітинг, бо є важкі справи до вирішення, та кожен як справа вийде в життя, що членів не нарікали на уряд. Всі членів, котрі доміж до каси, мають прийти і свій довг вирішити. — М. Вітін, предс.; І. Ворона, кас.; Г. Мисак, секр.

РАНКІН, ПА. Місячні збори Тов. Ім. Григорія, від 24, відбулися в неділю, 19. березня, в 2. годині пополудні, в Укр. Січовій Галі, 101 Гарвіс Еве. в Ранкін. Притягаються кожний членів і членкинь, бо є важкі справи до вирішення. — Богдан Футрик, секр.

МІ ВИРОСЛИ У КАРПАТАХ

Ми вирости у Карпатах, у нас зборя ідеал; Ми наші Українці, П'яни — арсенал.

Ми прозороми кордоном, Розторошимо Польщу; Зломимо хребет румунам — Гірка доля жде Москву.

З України проженемо Всіх чекістів-яничар. У тюрених мурах згине Ковзальний володар.

Всіх зрадників мадаронів Відшлемо в Будапешт; Здражоні Москва, Варшава І циганський Бухарешт.

На всіх землях українських, Де пролізали брати кров, Заняте правда-поля І безмежна любов.

О. Огник.

В Москві.

Одного старшого добродія питає хтось, котра година.

— Не знаю... — відповідає добродій.

— А котрого сьогодні є?

— Також не знаю.

— Якто, то ви нічого не знаєте?

— Ні, бо я є приятелем Сталіна, а ніхто з приятелів Сталіна не знає ні дня, ні години.

3 КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ
СТАТИСТИКА ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ У КАРПАТСЬКІЙ
УКРАЇНІ.

Рід дерев	у старих границях	у нових границях	страта
Яблони	902,102	802,997	99,105
Грушки	164,715	122,422	42,293
Черешні	93,159	72,414	20,745
Вишні	29,170	15,440	13,730
Сливи	641,950	502,454	139,496
Сливи (довгі)	435,469	307,863	127,605
Абрикоси	30,216	13,526	16,690
Броскви	21,757	13,525	8,332
Волоські оріхи	116,501	81,807	34,694
Агresti	21,401	17,770	9,631
Порічки	128,578	66,784	61,749

Разо 2,591,480 2,016,902 574,115

СТАТИСТИКА ФАХОВИХ ШКІЛ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Місцевість	Рід школи	Число професорів
Великий Березний	державна експортна академія	3
Свалява	державна торговельна академія	11
Свалява	школа для гайників	2
Свалява	господарська школа	3
Волове	вища промислова школа	2
Севлюш	металювальна школа	10
Севлюш	торговельна школа	5
Севлюш	фахова жіноча школа	6

Всіх промислових шкіл у Карпатській Україні є 15.

ІОНГСТАВН, ОГАЙО, І ОКОЛИЦІ

В УКРАЇНСЬКІЙ ГРЕКО-КАТ. ЦЕРКВІ ПРЕСВЯТОЇ ТРОИЦІ, 526 W. RAYEN AVE., відбувається

В ДНІХ ВІД 19. МАРТА ДО 26. МАРТА 1939 ВКЛЮЧНО

Свята Місія

під проводом Впр. О.О. Чина Ізбавителя з Канади.

Місія починається в НЕДІЛЮ, 19. МАРТА, в 9. год. рано.

Науки Місіїні рано в 9. і ввечір в 7.

Запрашаємо всіх. Приходіть щодня. о. Ів. Забава.

ПОДРУЖА ФІЛЬМОВОЇ ЗІРКИ.

Відома фільмова зірка Геді Ламар вийшла недавно заміж за Джіна Маркія, фільмового письменника.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ
КРАЄВІ

ПРОВІДЕНС, Р. АЯ.

3 родинного свята.

Дня 12. лютого б. р. відбулася гарна й прикладна забава з нагоди хрещення першого сина п. Андрія, а також п. Омедея і Ксені Рекрут. По обильнім обіді, на записок о. М. Мостенського, прийняли місцеві і по-замісцеві гості, сповнивши радість і ширю свій національний обов'язок і зложили такі жертви: по \$5: О. Рекрут, Д. Вардига; по \$2: В. Андрієв, Буховський, А. Мельник, М. Хоптовий; по \$1: о. М. Мостенський, І. Крут, Т. Надорожний, М. Шаран, П. Кош, К. Олар, Ф. Луца, Г. Луца, І. Витязь, М. Болух, М. Витязь, С. Саска, В. Рекрут молоді, Я. Семчук, П. Голарська; по 50 ц.: Л. Гумлак, М. Надорожний, Ю. Пинас, І. Анарчук, Г. Луца, І. Моханський, М. Шпак, І. Прутула, Е. Жуба; по 25 ц.: Н. Любінецька і Т. Стойко. Збірку вислато до централі Одеси з тим призначенням: \$15 на Карпатську Україну, \$15 на національну боротьбу, а \$8 на друкарню часопису „Націоналіст“. Разом \$38.

Т. М.

БОФАЛО, БЛЕК РАК, Н. Я.

Коліда на Рідний Край.

З нагоди Різдва Христового ходили з колядою: Микола Гнатик, Михайло Костецкий, Андрій Губчик, Михайло Завіський, Іван Гринцовий, Іван Поточак і Стефан Завіський, та за-колядували \$71.

З того вислато через Об'єднання \$40 на Карпатську Україну, \$20 на українських інвалідів і \$11 на Рідну Школу.

З радістю громадянин витали колядників та дякували їм, що посвятили свій труд для доброї справи.

Жертвували: Тов. Укр. Союз, від 304. У. Н. Союзу, \$5; місцеве сестрицтво Непор. Зяч. І. Д. М. \$2.50; по \$2: О. Слоток, М. Костецкий і браття Біда; по \$1: М. Олар, І. Груба, П. Соєр, С. Лозинський, М. Юрастар, М. Маласт, М. Джигун, Л. Бричницький, І. Вах, М. Видиш, П. Пасечка, Д. Мидан, І. Швець, С. Мидан, Д. Коваль, М. Юра мол., Г. Кореньківський, І. Ридан, М. Фаринич, В. Лабуда, М. Кузьмівський, І. Палчут, С. Швець, С. Ваврін, Н. Гнатик, І. Поточак, А. Шафран, А. Губчик, І. Гринцовий, М. Барна, Я. Мидан, о. І. Жук, В. Зиньчак, Ю. Шафран, Ю. Терн, М. Завіський, Д. Ридан, Ю. Олар, по 50 ц.: Д. Березюк, А. Зинько, П. Ален, М. Вирел, С. Герлік, М. Луца, А. Корпан, М. Золотуха, І. Гріб, С. Вархол, Я. Перхач, Д. Вернівський, І. Луца, В. Налюк, Т. Джигун, В. Дорон, Ф. Осалчук, Г. Видиш, Д. Федків, І. Левчук, М. Гринчак, М. Гараус, М. Мидан, А. Брестко, П. Куцак, Д. Мидан, П. Гузін, М. Ким, І. Гараус, І. Котельєв, М. Шафран, С. Лешиниш, О. Ридан, Т. Мидан, Т. Каштанюк, С. Завіський, М. Шуль, по 25 ц.: П. Гутник, С. Вернівський, Т. Мудровський.

І. Г.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.

На Карпатську Україну.

Згідно з зарадженням сп. укр. прав. церкви Кир Богдана, переведено збірку на Карпатську Україну в вілмінгтонській громаді. Збіркову знялися урядники ОДВУ. Жертвували по \$10: українська православна парохія, Бр. св. Івана Хрестителя, від 247 У. Н. С.; Укр. Горежницький Клуб; Тов. Ім. Франка, від 132 У. Н. С.; по \$5: Сестр. Пр. Дин Марія, від 151 У. Н. С.; по \$3: Сас, Ф. В. Кушні, Т. Гула, І. Скориниш; по \$2: О. Прокоп, М. Маринишин; по \$1: М. Завіський, П. Завіський, М. Маликовський, П. Проца, Н. Гед, Т. Данило, І. Стахів, Н. Андрушини, І. Гарвенко, Анастасія Коваль, І. Гирівський, Н. Кравчишин, І. Гринишин, П. Гринишин, В. Цинк, Д. Качмар, І. Івашко, С. Сенчишин, І. Матр, І. Швед, В. Шатинський, Т. Човган; по 50 ц.: Ф. Мулика, Анна Лашинська, М. Процак, П. Гамбицький, А. Марко, Н. Турини, І. Вовк, Ю. Цинк, С. Подольск, С. Галів, П. Корнел, Г. Косовський, М. Майр, Д. Маринишин, Анастасія Майр, П. Бйел, І. Валькович, І. Гичка, М. Богат, М. Цабенко, І. Нимец, Г. Гнатівський, М. Базиліок 40 ц.; по 25 ц.: І. Зиганський, Д. Сас, І. Сичак.

ЗА КОМІТЕТ:

Д-р А. Кібей.

СПЕЦІАЛЬНА ОФЕРТА

на цей місяць Березень!

лише \$3.00 за \$1.00

1 КОБЗАР Т. Шенечка	\$1.50
2 ПОВІСТІ Т. Ш. том I	50
3 ПОВІСТІ Т. Ш. том II	50
4 ПОВНА МАПА УКРАЇНИ	50
Всі за одного (\$1.00) долара.	

PUSHES: S U R M A

325 E. 14th ST., NEW YORK, N. Y.

ПРИБОРИ ДО КРАШЕННЯ ПИСАНОК

Фарба в порошок, зі старого краю.

Вісім (8) красок: червона ясна, червона темна, жовта, помаранчева, зелена ясна, зелена темна, синя і чорна. Ціна за 8 красок \$1.00. Віск пильний і кістковий до писання 25 ц. Крайовий шафран 25 ц.

ВЕЛИКОДІДНІ КАРТКИ блискучі „Христос Воскрес!“ або картки в формі кнжечок з віршами, ціна за дзвін 60 ц., 50 картки \$1.75, 100 картки \$3.00. Картки в формі кнжечок похороном, ціна за дзвін \$1.00. Зелене лісто до роблення паперових квіток, грош коштує 75 ц.

На кредит або С. О. Д. не вислато. Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINIAN BAZAAR,

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

ДО ХОРИХ

Багато жінок і чоловіків, що терплять злигодні тяжкої недуги, шукають, серця, нерви, ламбого, ніг, паралізує і багатьох інших безрадісних нестуг, є ними здорові. Без рішучості, що нас болять і як довго, зверніться до нас членів і знайдете повну раду з української мови. Можна також писати до:

ХІРОПРАКТИЧНЕ БЮРО

185-2nd Ave. (nig 12 бул.) NEW YORK

Години: від 10. рано до 8. веч.

В неділю: від 10. рано до 1. поп.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,

ХІРУРГ І АКУШЕР

321 E. 18th STREET,

between 1st and 2nd Avenues,

NEW YORK, N. Y.

Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урахові години: рано від 10 до

12. Ввечір від 6 до 8, а в неділю

рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Без рішучості, як далеко поїзд Нью-Йорком. Врези потреби теле-фонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office:

383 MORRIS AVENUE,

202. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удерецький

заряджує погребам по ціні так пильній, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 E. 6th ST., NEW YORK CITY.

Dignified funerals at low as \$150.

Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 PROSPECT AVENUE,

(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.

Tel. Melrose 5-6577

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

Атарці справді під ніч отаборились перед тунелем, що провадив до загадочного міста Атару. Вони поставили сторожу, а самі полягали спати. Біда Гелена лежала цілу ніч на мураві, але не могла заснути. Тількино вона зирнула з одного ув'язнення, а тепер попала в інше. Хотіло їй знати, що ті дивні воки зробили з нею. Їх погляди не вичували нічого доброго.

Над ранком вона нагло побачила, що гурт мали вису-нувся із корчів. А за ними лю-ди. Так, серед людей був Тар-зан. Його серце мало не вискочи-ло з радості і вона мало-мало не закричала. Та людей завва-жив сторож і видав до себе го-лодний крик перестороги. Миттю атарці позиривались на ноги і кожний із них вхопив за свою спису. Вони готові бу-ли до боротьби.

Не роздумуючи довго Тар-зан з цілої сили натиснув на атарців. Він біг попереду, а за ним його дивне військо, а яко-му більшість творили малпи. Вивязалась жажлива боротьба. Тарзан мов блискавкою своєю списом ранив атарців, а та-кож малпи не дармували. А-тарці почали відступати. Це ще більше заохотило малп і вони боролись мов скажені.

Та серед тої завзятої бо-ротьби один з атарців схопив впоперек Гелену і почав таска-ти її в напрямку човна. На ща-стя це заприпитив Лявак і з револьвером в руці пустився наздогін. Та він боявся із да-века стріляти, щоб кулею не-попасти Гелену. Тому він ста-рався підійти ближче. Але в той час йому на ноги почав наступати інший атарець зо списом в руках.